

Vodni potencijali Crne Gore ne mogu se iskoristiti na zadovoljavajući način bez gradnje većih i srednjih hidroelektrana, uklopljenih u integralne razvojne državne projekte, saopštio je vanredni profesor na katedri za hidrotehniku Građevinskog fakulteta u Podgorici, Goran Sekulić.

On je kazao da je velika prednost to što se na više rijeka, kao što su Piva, Morača, Ibar i Čehotina, mogu formirati akumulacije sa godišnjim regulisanjem protoka, kao i da su takva postrojenja posebno vrijedna zbog mogućnosti proizvodnje visoko vrijedne vršne energije, za kojom postoji sve veća tražnja.

“Takva energija se uvijek može veoma unosno plasirati ili razmjenjivati za veću količinu bazne, koja je visoko zastupljena u elektroenergetskom konzumu Crne Gore. Zaštitu prirode, na kojoj se uporno insistira, ne možemo ostvariti ako smo siromašni i nemamo profitabilan proizvod koji će dovesti do povećanja ukupnog državnog prihoda”, rekao je Sekulić listu Elektroprivreda.

On je dodao da je energija proizvod koji će sigurno naći kupca i stvoriti uslove za ulaganje u zaštitu životne sredine.

Sekulić smatra da Crna Gora ima veliku razvojnu prednost, jer raspolaže vrlo značajnim hidroenergetskim potencijalom kojim bi mogla da zadovolji znatan dio svojih potreba za električnom energijom, čak 75 do 80 odsto od potencijalnog konzuma.

“Taj najvredniji razvojni resurs treba koristiti na pogodan i održiv način u okviru integralnih razvojnih projekata”, naveo je Sekulić.

Strategija korišćenja vodnih snaga zaokružena je u državnim planskim dokumentima, ali i u dvije monografije Crnogorske akademije nauka i umjetnosti (CANU) pod nazivom Hidroenergetski potencijali Crne Gore i Vodni potencijali Crne Gore, u kojima je iskorišćenje tog resursa razmatrano u kontekstu integralnih višenamjenskih sistema, sa hidroelektranama kao prioritarnim objektima.

“Rješenja se zasnivaju na realizaciji većih i srednjih objekata, kojima bi se kompletirali višenamjenski sistemi na Pivi i Komarnici, Morači, Limu, Čehotini, Ibru, ali i na djelovima toka Tare i na Drini, u okviru projekta Buk Bijela, po koncepciji po kojoj bi izuzetne ekološke vrijednosti te rijeke bile potpuno sačuvane, a vodni režimi i ekološka stanja u njoj poboljšani”, saopštio je Sekulić.

On je naveo da prednost imaju projekti koji su od najvećeg razvojnog značaja za Crnu Goru, koji bi formirali cjelovite sisteme i koji bi, pored ekonomskih, imali i efekte razvoja i uređenja prvenstveno dolinskih područja.

“To je, prije svega kaskadni sistem na Morači, po varijanti sa sniženom kotom akumulacije Andrijevo zbog boljeg uklapanja u okruženje, sa čeonim akumulacionim objektom Dubravica,

koji bi obavljao godišnje regulisanje protoka, što bi ovom kaskadnom sistemu dalo veliku vrijednost”, kazao je Sekulić.

Tu je, prema njegovim riječima, i korišćenje gornjeg dijela toka Pive, na potezu Komarnice do Šavnika, za koji postoji dobro razrađeno rješenje, u svemu funkcionalno i kompatibilno sa hidroelektranom (HE) Piva, kao najboljim ikada realizovanim državnim projektom Crne Gore.

“Naravno tu je i Lim. Treba reći i da još nije kasno da se ponovo vratimo na izvanredan projekat HE Buk Bijela na Drini u saradnji sa Republikom Srpskom, koji je odbačen zbog površne i jednostrane prezentacije, bez navođenja svih efekata, pa i onih u ekološkom i turističkom smislu”, naveo je Sekulić.

On smatra da je to odličan razvojni projekat koji ne ugrožava Taru i koji se može skladno uklopiti u okruženje, a riješio bi i neke goruće probleme korišćenja i ekološke zaštite donjeg toka Pive.

“Oni koji su protiv tog projekta vjerovatno se nikada nijesu upoznali sa njegovim razvojnim mogućnostima i ekološkim prednostima”, rekao je Sekulić.

On je poručio da je velika zabluda da Crna Gora ne treba nove energetske projekte zbog negativnog uticaja na životnu sredinu.

“To je velika zabluda dijela nedovoljno obaviještene javnosti, koja se svodi na ponavljanje mantre da su velike hidroelektrane štetne po okruženje, zbog čega treba graditi male, koje navodno ne ugrožavaju okolinu. Ili da se energetske problemi mogu riješiti mnoštvom malih takozvanih alternativnih izvora energije”, saopštio je Sekulić.

On je dodao da je ekološka i ekonomska realnost upravo suprotna, jer se veći energetske objekti mogu uz odgovarajuće mjere skladno uklopiti u okruženje.

“Upravo akumulacije, ublažavanjem poplavnih talasa, doprinose zaštiti od najveće ekološke destrukcije - nekontrolisanih poplava, a u sušnim periodima namjenskim ispuštanjem veće količine vode u odnosu na dotoke, veoma pozitivno djeluju na vodene ekosisteme”, objasnio je Sekulić.

On je naveo da su svi veliki objekti planskim mjerama odlično uklopljeni u okruženje, što nije uvijek moguće sa malim hidroelektranama, jer se kod njih cjelokupna koncentracija pada ostvaruje putem većih cjevovodnih derivacija, koje se uglavnom vode po terenu, što je jedna od najdrastičnijih ekoloških destrukcija.

“Nastavimo li da se destruktivno ponašamo prema malim rijekama, pokušavajući da te najvrednije djelove životne sredine strpamo u cjevovode, nanijećemo nepovratnu štetu Crnoj Gori, koja ima stratešku odrednicu da bude ekološka država”, poručio je Sekulić.

On smatra da prostori pogodni za izgradnju brana, koji su istovremeno praćeni i potezima

rijeka na kojima se mogu bez većih ograničenja formirati akumulacije, predstavljaju neprocjenjivo nacionalno bogatstvo države.

“Zato se takvi prostori u svim zemljama strogo štite prostornim i planovima za prostore posebnih namjena. Kod nas je, nažalost, dopušten voluntarizam u pogledu nekontrolisanog, neplanskog zaposjedanja prostora, i to onog koji je planiran za realizaciju velikih razvojnih projekata u oblasti voda. Posljedica je krajnje nerazumno uništavanje najdragocijenijih hidropotencijala izdavanjem dozvola da se na prostorima koji su planirani za izgradnju objekata velikog državnog značaja, grade mali objekti, isključivo zbog ostvarivanja sitnih, privatnih interesa”, saopštio je Sekulić.

On je upozorio da bi tokom procesa davanja koncesija za izgradnju malih hidroelektrana, trebalo više voditi računa o “poklapanju” ponuđenih vodotoka i njihovih profila sa prostorima koji treba da budu okosnica velikih i ključnih objekata u korišćenju hidropotencijala.

“Tako sada imamo situaciju da su investitori uložili znatna sredstva u istraživanje i izgradnju malih hidroelektrana i objektivno stekli pravo na višedecenijsko korišćenje tog potencijala, a državi praktično onemogućili gradnju mnogo profitabilnijeg velikog objekta. To neshvatljivo rasipništvo u korišćenju prostora prijeti da potpuno uništi neke veoma značajne razvojne projekte u oblasti voda”, rekao je Sekulić.

On je naveo da bi, kada se isplanira neki sistem, odmah kao sastavni element njegove dokumentacije trebalo donijeti plan prostora posebne namjene.

“Pošto je prostor najčešće neophodno urgentno zaštititi od nenamjenskog trošenja, takvi planovi se često mogu uraditi i po skraćenoj proceduri, kako bi se spriječilo da se određeni prostor razvojno devastira raznim, neuporedivo manje značajnim objektima”, zaključio je Sekulić.

Izvor; analitika